

Откаленко Олена
головний бухгалтер
Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ
м. Вінниця, Україна

СУТНІСТЬ ВНУТРІШНЬОГО КОНТРОЛЮ В СИСТЕМІ ФІНАНСОВОГО МЕНЕДЖМЕНТУ ДЕРЖАВНОГО ВНЗ

В умовах сьогодення на законодавчому рівні в більшості установ державного сектору не передбачено структурного підрозділу, який виконував би функції внутрішнього контролю. І державні вищі навчальні заклади не являються винятком, оскільки вони є бюджетними установами. Методологічно - організаційна система внутрішнього контролю в державних ВНЗ знаходиться на стадії формування. Така ситуація знижує ефективність управління фінансовими ресурсами вищих навчальних закладів державного сектору економіки.

Внутрішній контроль є інструментом управління, що дає змогу керівництву органів державного і комунального сектору перевірити стан виконання завдань. Метою цього процесу є забезпечення достатньої впевненості керівництва зазначених органів у досягненні належного рівня економії, ефективності і результативності відповідно до завдань органів; достовірності фінансової, статистичної і управлінської звітності; у виконанні встановлених законодавством та керівництвом норм і правил; належному захисті активів від втрат [1].

Законодавством багатьох зарубіжних країн організація внутрішнього фінансового контролю суб'єктів господарювання віднесена до основних об'єктів зовнішнього державного фінансового контролю, а також те, що Стандартами аудиту INTOSAI передбачено існування системи внутрішнього контролю, яка дозволяє максимально зменшити ризик помилок і порушень.

За Лімською декларацією, система внутрішнього контролю включає всі процедури і методи, які не дозволяють виконати операцію з порушенням затверджених стандартів, забезпечує збереження майна, точність і надійність даних бухгалтерського обліку та своєчасне надання керівнику достовірної інформації для прийняття рішень [2].

Згідно статті 26 Бюджетного кодексу внутрішнім контролем є комплекс заходів, що застосовуються керівником для забезпечення дотримання законності та ефективності використання бюджетних коштів, досягнення результатів відповідно до встановленої мети, завдань, планів і вимог щодо діяльності бюджетної установи [3].

Сутність внутрішнього контролю фінансових ресурсів можна дослідити характеризуючи його основні функції (рис. 1).

Вищевикладене свідчить, що внутрішній контроль виступає засобом поліпшення показників діяльності вищого навчального закладу державного сектору, їх подальшого розвитку та удосконалення.

Рис. 1. Функції внутрішнього контролю у державних ВНЗ

Здійснення внутрішнього контролю у ВНЗ повинно бути безперервним. На керівника покладається завдання встановлення складу, термінів, і періодичності процедур щодо контролю. При організації внутрішнього контролю потрібно дотримуватись двох принципів: доцільності та економічності. Внутрішній контроль на відповідність доцільності полягає у раціональній та оптимальній побудові його системи, а принцип економічності передбачає економічну та ефективну організацію системи внутрішнього контролю у ВНЗ за якої витрати на її організацію перекирватимуться ефектом отриманим від її впровадження.

Заходи внутрішнього контролю фінансових ресурсів ВНЗ державного сектору включають відповідні правила та процедури, найбільш типовими серед яких є:

- авторизація та підтвердження здійснюється шляхом отримання дозволу відповідальних осіб на виконання операцій через процедуру візування, погодження та затвердження;

- розподіл обов'язків та повноважень, ротація персоналу, що зменшує кількість ризиків помилок чи втрат;

- контроль за доступом до ресурсів та облікових записів, а також закріплення відповідальності за збереження і використання ресурсів, що зменшує ризик їх втрати чи неправильного використання (наприклад, укладання договорів про матеріальну відповідальність, встановлення режимів доступу до інформаційних ресурсів тощо);

- контроль за достовірністю проведених операцій, перевірка процесів та операцій до та після їх проведення, звірка облікових даних з фактичними

(наприклад, порівняння кількості закуплених товарів з кількістю товарів, що було фактично замовлено);

- оцінка загальних результатів діяльності ВНЗ, окремих функцій та завдань шляхом оцінювання їх ходу та результатів на предмет ефективності та результативності, відповідності нормативно-правовим актам та внутрішнім регламентам, правилам та процедурам навчального закладу;

- систематичний перегляд роботи кожного працівника закладу освіти (нагляд);

- інші правила та процедури, в тому числі визначені регламентом навчального закладу, внутрішніми документами про систему контролю за виконанням документів, правила внутрішнього трудового розпорядку працівників ВНЗ тощо [4].

Система внутрішнього контролю фінансових ресурсів державних ВНЗ має будуватися в контексті єдиної інформаційно – аналітичної системи управління діяльністю.

Контроль за використанням фінансових ресурсів ВНЗ доцільно здійснювати у формах внутрішнього аудиту та адміністративного контролю. Поєднання цих форм контролю у ВНЗ державного сектору є заходом його оптимізації та підвищення ефективності діяльності на ринку освітніх послуг. Для забезпечення цих заходів потребують зміни штатні розписи ВНЗ через передбачення у них відповідних посад осіб, що здійснюватимуть контрольну діяльність у державному вищому навчальному закладі.

Список використаних джерел

1. Стадніченко О.В. Контроль за виконанням захищених статей видатків бюджету у ВНЗ та шляхи його оптимізації / О.В. Стадніченко // Вісник Запорізького національного університету. – 2010. – №1(5). – С.187-191.

2. Сисюк С.В. Методика внутрішнього фінансового контролю в державних вищих навчальних закладах / С.В. Сисюк. – Режим доступу: <http://eztuir.ztu.edu.ua/1891/1/37.pdf>.

3. Бюджетний кодекс України від 08.07.2010 р. № 2456-VI. – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/2456-17>.

4. Блакита Г.В. Організація внутрішнього контролю ресурсів у закладах освіти / Г.В. Блакита, О.М. Откаленко // Сталій розвиток економіки. Всеукраїнський науково-виробничий журнал. – 2012. – №7 (17). – С. 252-255.

